

Högskoleverkets kvalitetsutvärderingar 2011 – 2014

Självvärdering

Lärosäte: Sveriges lantbruksuniversitet, SLU	Utvärderingsärende reg.nr 643-707-12
Huvudområde/område för yrkesexamen: Landskapsarkitektur/landskapsplanering	Examen: landskapsarkitektexamen (yrkes)

INLEDNING

Landskapsarkitektprogrammen på SLU i Alnarp och Uppsala omfattar fem år och är upplagda enligt den nya examensordning, med grundläggande och avancerad nivå, som infördes för läsåret 2007-08. Denna beskrivning av hur studenterna når examensmålen exemplifieras från kurserna under läsåret 2011-12. Som inledning till redovisningen ges en kort beskrivning av utbildningens uppläggning samt den syn på kunskap och förståelse som genomsyrar landskapsarkitektutbildningen.

På grundläggande nivå (årskurs 1-3) läser studenterna enligt ett fastlagt schema med obligatoriska kurser, medan studierna på avancerad nivå (årskurs 4-5) läggs upp individuellt av varje student genom en kombination av valbara kurser. På grundnivån erbjuds ämnesinriktade kurser såsom växtkunskap, marklära, biologi, ekologi, formlära och landskapshistoria, vilka varvas med projektinriktade kurser. På avancerad nivå omfattar kursutbudet både teoretiskt fördjupande och färdighetstränande kurser inom huvudområdena landskapsarkitektur (LK) och landskapsplanering (LP). Såväl grundläggande som avancerad nivå avslutas med ett självständigt arbete, där studenterna väljer inom vilket huvudområde deras kandidat- respektive masterarbete ska göras.

Definition av huvudområdena

För att kunna ge en mer preciserad beskrivning av hur studenterna får kunskaper om utbildningsområdets vetenskapliga och konstnärliga grund under examensmål 1 presenteras ämnesbeskrivningarna för huvudområdena landskapsarkitektur och landskapsplanering:

Landskapsarkitektur omfattar gestaltning av landskap, där bärande idéer uttrycks i formgivning av yttre miljö. Utgångspunkterna är landskapet och människans avsikter. Materialen är terrängen, vattnet samt de växande och de byggda materialen.

Vetenskaplig grund och gränsdragning för landskapsarkitektur:

Den teoretiska förankringen finns i landskapsarkitekturens och trädgårdskonstens historia, i landskapsarkitekturens teorier och konstnärliga arbetsmetoder. Den teoretiska ramen härrör ur design teori, arkitekturkritik, konstvetenskap och humanvetenskap.

Landskapsplanering omfattar planering och förvaltning (utveckling) av den fysiska miljön, genom koordinering av flera landskapsintressenter. Utgångspunkterna är samhällsförändringar, natur- och kulturförutsättningar samt styrande lagstiftning.

Vetenskaplig grund och gränsdragning för landskapsplanering:

Den teoretiska förankringen finns i planeringens, samhällsbyggandets och kulturlandskapens historiska (dynamiska) utveckling samt i planeringens och förvaltningens metoder och praktik. Den teoretiska ramen härrör ur planeringsteori, landskapsteori, retorik, landskapsanalys och landskapsekologi.

I båda ämnesbeskrivningarna finns även en precisering av begreppet landskap:

Med landskap menas alla markområden, kultur- såväl som naturpräglade, i staden såväl som på landsbygden. Landskapets dynamik samt kommunikation av alternativ är centrala i både landskapsarkitektur och landskapsplanering.

Av relevans för denna självvärdering är också den av SLU beslutade förändringen ”att landskapsplanering ska upphöra som eget huvudområde på grund- och avancerad nivå, medan huvudområdet landskapsarkitektur ska kvarstå med en ny, vidgad ämnesbeskrivning”. Från och med läsåret 2013/14 kommer således landskapsarkitektur att fungera som ett övergripande ämnesområde, som inom sig ska omfatta hela skalan av tillämpningsområden, från landskapsgestaltning (idag huvudområde landskapsarkitektur) till landskapsplanering och landskapsförvaltning (bägge idag inom huvudområde landskapsplanering).

Den nya ämnesbeskrivningen överensstämmer väl med den utbildning som för närvarande ges inom de två huvudområdena landskapsarkitektur och landskapsplanering. Förutom att den sammanfattar innehållet inom de nuvarande huvudområdena är den mer preciserad avseende utbildningens vetenskapliga och konstnärliga grund och därför tas den upp här:

Landskapsarkitektur bygger på och tillämpar kunskap från vetenskapsområdena naturvetenskap, teknologi, samhällsvetenskap, och humaniora. Landskapsarkitekturens flervetenskapliga karaktär medför att teorier och metoder från olika vetenskapsområden tillämpas för ämnesutvecklingen. Landskapsarkitektur är en tillämpad disciplin inom det miljögestaltande området. Det som förenar forskningen inom landskapsarkitekturens olika inriktningar är ämnets utgångspunkt i landskapet, såväl det biofysiska som det upplevda och kulturhistoriska, samt den nära kopplingen till praktiken och dess framtidsorientering.

Genom att kunskap över flera områden ska integreras och sammansmältas för att kunna användas för förståelse i en komplex och sammansatt verklighet är landskapsarkitektutbildningen en ämnesmässigt bred utbildning. På grundnivå blandas mer ämnesspecifika kurser inom biologiska och samhällsanknutna ämnen med grundläggande konstnärliga färdigheter, främst inom ämnet formlära. Speciellt för utbildningen är de färdighetstränande kurser som lägger tonvikten vid träning av helhetssyn, integrering av kunskaper samt praktiska färdigheter och moment för den yrkesmässiga kompetensen.

Progression

Studenterna följer en tydlig progression i färdigheten att gestalta och planera fysiska utemiljöer samt lär sig att reflektera och att värdera olika resultat. Progressionslinjen innehåller även andra generiska

kompetenser, såsom skriftlig, muntlig och visuell kommunikation samt krav på ökad skicklighet i informationsökning, projektorganisation och förmåga till samarbete. De färdighetstränande momenten inom planering, gestaltning och förvaltning tränas i Alnarps projekt-kurser samt i Uppsalas studio-kurser.

Examinationsformer

Studenterna möter olika vetenskapliga perspektiv under sin utbildning vilket också innebär att de visar sina kunskaper, färdigheter och förmågor i olika examinationsformer.

Aktivt deltagande i obligatoriska moment kan vara att till exempel delta i en exkursion eller ett seminarium. Det kan innebära att studenten ska dokumentera exkursionen med skisser och anteckningar som lämnas in. Annan aktiv medverkan kan vara att bidra till diskussionen kring teoretiska texter vid ett litteraturseminarium och att förbereda ett litteraturseminarium genom att lämna in frågor i förväg eller att opponera på varandras skrivna och/eller ritade arbeten. Oftast görs ingen betygsbedömning mer än godkänt/icke godkänt av ett sådant moment.

Skriftlig tentamen kan göras som hemtentamen eller tentamen på sal och fungera som kunskapskontroll av litteratur och föreläsningar och/eller annat kursinnehåll samt används vid betygsbedömning. *Tentamen i artkännedom* är ett specialfall av föregående och förekommer i våra växtmaterial- och botanikkurser. Arttentamen utförs framförallt i fält där studenten ska identifiera och namnge växter, som utmärkts eller förevisas.

Att skriva *uppsats* är ett moment i färdighetsträningen ”vetenskapligt skrivande”, och som sådant är det också yrkesförberedande. Utöver själva kandidat- och masteruppsatsen så ingår även kortare uppsatser och andra skrivuppgifter som examinationsmoment i andra kurser.

Projekt kan betecknas som en större övningsuppgift som förekommer i ett stort antal kurser, men som är speciellt framträdande i studio- respektive projektkurserna. Projekten är komplexa, verklighetsnära och yrkesförberedande uppgifter som förutsätter att de kunskapsområden som hanteras i tidigare eller parallella kurser kommer till användning och syntetiseras. Projektarbete innebär att de olika gestaltungs- och planeringsförslagen presenteras i text och bild, men även muntligen. Vid redovisningarna avsätts som regel tid för synpunkter från såväl lärare som medstudenter. Dessa *kritiktillfällen* är obligatoriska moment och fungerar som feedback till studenterna. Det resultat som studenten presenterar i projekten utgör det huvudsakliga bedömningsunderlaget vid betygsbedömning.

Del 1

Examensmål 1

För landskapsarkitektexamen ska studenten visa kunskap om områdets vetenskapliga och konstnärliga grund och insikt i relevant forsknings- och utvecklingsarbete

ALLMÄN ÖVERBLICK

Vetenskaplig och konstnärlig grund

Eftersom kompetens inom de båda ämnena landskapsarkitektur och landskapsplanering har sin vetenskapliga och konstnärliga grund i förmågan att hantera miljömässiga förändringar i en social kontext går det att urskilja nedanstående fem kunskapsfält:

1. *Teori, metod och process för gestaltning, planering och förvaltning av landskap* (behandlas huvudsakligen under examensmål 2 och 3).
 - Landskapsarkitektur (landscape design), gestaltning
 - Landskapsplanering (landscape planning)
 - Landskapsförvaltning(landscape management)
2. *Det biofysiska landskapet* (behandlas huvudsakligen under examensmål 1, och kunskapsområdets hållbarhetsaspekter behandlas under examensmål 3)
 - Mark och vatten
 - Ekologi och botanik
 - Växter och vegetationssystem
 - Landskapsteori och landskapsinformation
3. *Det upplevda landskapet* (behandlas under examensmål 1 och kunskapsområdets hållbarhetsaspekter behandlas under examensmål 3)
 - Sociala kulturella och estetiska aspekter
4. *Det kulturhistoriska landskapet* (behandlas under examensmål 1 och kunskapsområdets hållbarhetsaspekter behandlas under examensmål 3)
 - Landskapshistoria
 - Stadsbyggnadshistoria
 - Park- och trädgårdshistoria
5. *Yrkeskunskap* (behandlas huvudsakligen under examensmål 3)
 - Roller och arbetsuppgifter i offentlig respektive privat sektor
 - Landskapsarkitektens och landskapsarkitekturens historia

Under utbildningen inhämtar studenten kunskaper om landskapets biofysiska förutsättningar inom mark, växt och vatten och lär sig områdets naturvetenskapliga grund. Utifrån samhällsvetenskapliga och humanistiska perspektiv ökar studenternas förståelse av människors upplevelse och utnyttjande av landskapet samt många av de arbetsmetoder och begrepp, som landskapsarkitekten använder i sin yrkesutövning. Den konstnärliga grunden lär sig studenterna i formlärokurser samt inom

designinriktade moment i projekt- och studioskurser. Problemställningar som behandlas i projekten väver samman faktakunskap från övriga kurser inom landskapsarkitekturutbildningen.

REDOVISNING OCH ANALYS

I den följande texten ges ett antal exempel på kursmål, undervisningsmoment och examinationsformer, avsedda att visa studentens uppnådda kunskap om områdets vetenskapliga och konstnärliga grund och insikt i relevant forsknings- och utvecklingsarbete. Som exempel har representativa kurser valts ut, utan speciell hänsyn till om de ges i Uppsala eller Alnarp. För att ge läsaren en möjlighet att relatera till de båda orternas utbud och vidare kursinnehåll anges dock både ort och kurskod. Kurskoden kan användas till att söka mer information om varje enskild kurs via <http://slunik.slu.se/index.cfm>.

Ramscheman för innevarande läsår (2012/13) finns under följande länkar

<http://www.slu.se/sv/utbildning/grundniva/landskapsarkitekt-alnarp/innehall/ramschea/> (Alnarp)

och <http://www.slu.se/sv/utbildning/grundniva/landskapsarkitekt-ultuna/innehall/ramschea/>

(Uppsala) Här finns i princip samma uppläggning som för läsåret 2011/12.

Teori, metod och process för gestaltning, planering och förvaltning av landskap

I projekt- och studioskurserna tränar studenterna den konstnärliga skickligheten i att analysera och lösa komplexa problemställningar utifrån ett mål- och processinriktat perspektiv. Studenterna uttrycker sig i text och bild och visar därmed sin förståelse om bl a sociala och arkitektoniska sammanhang.

Skissandet är centralt som arbetsmetod och vikt fästs vid förmågan att ge fysisk form åt konceptuella idéer, både i den detaljerade och den övergripande skalan. Under hela utbildningen tränar studenterna aktuella digitala redovisningstekniker samt hur dessa och andra former av framställning kan användas för att uppnå kommunikation och dialog genom olika projekt. Kontakt med yrkeslivet upprätthålls genom såväl studiebesök som genom att yrkesverksamma deltar som handledare, kritiker och föreläsare.

De färdighetstränande momenten inom gestaltning/design, planering och förvaltning/management har en central roll i landskapsarkitekternas yrkesutbildning och att uppnå skicklighet och kritiskt förhållningssätt inför sin praktiska yrkesutövning utgör därmed är en betydande del av studenternas teoretiska fördjupning. Studenternas kunskaper om den vetenskapliga och konstnärliga grunden inom området visar de i en fördjupad förståelse kring vad som karaktäriserar en handlingsinriktad kunskap inom gestaltning, planering och förvaltning. Av denna anledning och för att bättre kunna redogöra för progressionen behandlas detta kunskapsområde främst under examensmål 2, även om delar av det som skrivs under mål 2 också är tillämpligt för detta mål.

Det biofysiska landskapet

Mark och vatten

Föreläsningar och tentamen i markfysik och markkemi förekommer på båda orterna och en stor del av kursinnehållet är inriktat på kunskap om naturligt förekommande jordar och det svenska landskapets geologiska uppbyggnad och utveckling. I kursen ”Markvetenskap: Växtnäring och växtbäddar” MV0181, 3 hp (Uppsala) lär sig dock studenterna om markförhållanden i specifikt urbana mark- och vegetationsstrukturer. Studier av urbana jordar erbjuds också i kurserna ”Biologiska system i landskapet LP0557” (2 av totalt 15 hp, Alnarp) och ”Projektering och byggande av landskapsarkitektur” LK0141 (1 av totalt 20 hp, Alnarp).

Nedanstående exempel på kunskapsinriktning utgörs av en fråga som studenterna förväntas besvara vid en hemtentamen i markkemi inom kursen ”Biologiska system i landskapet”, LP0557, 15 hp (Alnarp).

Man har tänkt sig gödsla en jord som har lerhalt ca 5%, pH 6 och organisk halt på ca 4%. Eftersom de ansvariga känner sig ganska kompetenta så beslutas att man ska gödsla med ammoniumklorid (NH_4^+ och Cl^-) och de tänker mäta kvävehalten i marklösningen som en demonstration. Nu blev halten lägre än man tänkt sig och då gödslade man igen men denna gång med kaliumnitrat (K^+ och NO_3^-). Det blev inte som de tänkt i alla fall, så de kompletteringsgödslar med kaliumfosfat (K^+ och H_2PO_4^-). Vad händer vid de olika gödslingarna? Kunde de veta om de hade gödslat tillräckligt på något sätt?

Studenterna tillämpar kunskap från markundervisningen i bl a kursen ”Studio- Bygga i natur”, LK0132, 10 hp (Uppsala), där de sammanställer information om landskapet inför exploatering, både genom undersökningar i fält och genom tolkning av kartmaterial. Studenternas markkunskaper följs upp i kurser kring vegetationsbyggnad, där olika typer av ståndortsförutsättningar är en av de viktigaste grundstenarna för en ekologiskt hållbar vegetationsgestaltning.

Ekologi och botanik

På grundnivå ges under för- och sensommaren kursen ”Ekologisk botanik” BI1047, 7hp (Uppsala). Studenter lär sig ämnet framförallt genom exkursioner, fältvandringar och nycklingsövningar i fält. Som examination genomför studenterna två tentamina på arter i olika typiska svenska växtsamhällen. Efter genomgången kurs ska den studerande:

- kunna översiktligt beskriva växtrikets huvudgrupper avseende systematik, morfologi och reproduktionsbiologi
- kunna identifiera de i landskapet vanligast förekommande växtarter utifrån deras karaktärer, växtsätt, ekologi och miljö
- känna igen och kunna redogöra för svenska vegetationstyper och växtsamhällen
- kunna översiktligt redogöra för hur klimat, markfaktorer och mänsklig påverkan ger upphov till olika vegetationstyper och växtsamhällen
- kunna identifiera för naturvården skyddsvärda miljöer och element.

I kursen ”Ekologi” BI1077, 7 hp (Uppsala) lär sig studenterna bl a populationsekologi och om biologisk mångfald kopplat till landskapsekologi och urban ekolog. I Alnarp är den ekologiska botaniken upplagd som ett moment motsvarande 4,5 hp av de totalt 15 hp som ingår i kursen ”Biologiska system i landskapet” LP0557. Även här förekommer floristikövningar i fält och i samband med exkursioner en nycklingstentamen.

Växter och vegetationssystem

Undervisningen inom vegetationsbyggnad är väl underbyggd inom såväl forskning som praktik. De lärare som är engagerade har under flera decennier utvecklat en mångårig och för praktiken relevant forskning och flera av lärarna i både Alnarp och Uppsala är flitigt anlidade som rådgivare till företag och kommuner samt i olika samverkansprojekt med dessa. Kurserna är uppbyggda kring en progression, som på grundläggande nivå inleds med växtkännedom och ståndortkunskap samt kunskap om plantskolesortiment och -kvalitéer, växtskador och klimatanpassning. Omfattningen är 18 hp i Alnarp och 20 hp i Uppsala.

Studenterna får insikter i relevant forskningsarbete bl a i kursen ”Dynamic Vegetation Design” LK0074 ,15 hp, (Alnarp) på avancerad nivå, vilken initierades som följd av en nationellt och internationellt uppmärksammas forskning om vegetationsstrukturer. Här lär sig studenterna metoder och verktyg för att gestalta och konstruera dynamiska system med växter, mark och vatten, t ex att förstå vikten av en initierad vegetationsdesign i olika ståndortsgradienter för att nyansera upplevelsekvaitéer samt för att skapa biologiska system för rening av dagvatten. Förebilder för olika vegetationsstrukturer hämtas från naturen, men utesluter inte användning av hortikulturella växter. Den litteratur som läses omfattar naturorienterade designkoncept och teorier samt mer instruerande litteratur om design och etablering av skogsdungar, våtmarker och ängsbiotoper. Genom hela kursen löper ett större designprojekt, där studenterna ska redovisa sitt arbete med inventering/analys av förutsättningar, designidé och konceptutveckling samt planeringsplan med anvisningar för skötsel och utveckling. I kursen läses ett flertal bokkapitel och artiklar, som producerats av den egna forskargruppen. Därutöver ingår t ex Dunnet, N. & Hitchmough (eds.), J., 2004, *The Dynamic Landscape*, där också institutionens forskare medverkat.

Övriga kurser på avancerad nivå är kurserna ”Växtgestaltning” LK0121, 10 hp (Uppsala) samt kursen ”Garden Plant Knowledge and Design” LK0146, 15 hp (Alnarp). I dessa kurser arbetar studenterna med olika designprojekt för att skapa uttrycksfulla rum och kompositioner med växtlighet. Projekten görs i olika skalor och med olika teman, till stor del relaterat till traditioner som etablerats sedan 1900-talets början. Huvudboken i Uppsala är Robinson, N., 1992, *The Planting Design Handbok*, och i Alnarp läses Treib, M.(ed.), 2011, *Meaning in landscape Architecture*, vars innehåll även behandlas med anknytning till handlingsbaserad designforskning.

Landskapsteori och landskapsinformation

På grundläggande nivå täcks detta innehåll in genom kursen ”Information, analys och planering av landskap” LP0558, 15 hp (Alnarp), där studenterna analyserar och värderar landskapsekologiska, landskapsgeografiska och landskapshistoriska sammanhang, med direkt applicering på olika projekt om grönstruktur. Studenterna lär sig digital geografisk informationshantering GIS (Geographical Information System), som är anpassad till moderna kartografiska system. De utarbetar ett planunderlag för hur landskapets mångfacetterade potential och skyddsvärden kan tillvaratas i olika planeringssammanhang.

Studenterna i Uppsala lär sig GIS i kursen ”Geografiska informationssystem och geografisk analys” TE006, 10 hp. Studenterna får insikt i forskningen om biometri, miljörelaterad modellering och om hur teknikutvecklingen inom informationsförsörjning påverkar våra möjligheter att förstå storskaliga miljöförändringar. Utöver GIS-laborationer genomför studenterna också ett projekt med tillämpningsområde inom landskapsplanering. På avancerad nivå får studenterna också tillfälle att inom ramen för kursen ”Gestaltning genom förvaltning” LK0147, 15 hp (Uppsala) utvärdera hur GIS kan användas för utveckling och administration av befintliga grönområden i staden.

På avancerad nivå erbjuds en teoretisk fördjupning i landskapsanalys/landskapsinformation genom kursen ”Advanced Digital Landscape Analysis with GIS” LP0554, 15 hp (Alnarp). Här läggs vikt vid både teori om landskapsanalys och teori om digitala arbetsmetoder och tekniker kopplade till GIS. Denna kurs arrangeras i samarbete med aktuella forskningsprojekt för att kunna erbjuda stora och realistiska dataunderlag för studenternas arbeten som både sker individuellt och i grupp. Målet är att studenterna ska söka nya alternativa infallsvinklar för analyser och presentationer av materialen. Arbetena omfattar även klassiska analyser, som t ex siktanalys och analys inför vindkraftsetablering.

Kursen avslutas med en posterutställning där studenternas arbeten presenteras. Landskapsteori studeras integrerat i ett flertal studio- och projektkurser på såväl grundläggande som avancerad nivå, men en specifik fördjupning inom erbjuds inom kursen "Landscape Theory in Architectural and Planning Practice" LP0560, 15 hp (Alnarp).

Det upplevda landskapet

Sociala, kulturella och estetiska aspekter

Studenterna visar sin kunskap om dessa aspekters betydelse för områdets vetenskapliga och konstnärliga grund i text och bild i bl a studio-och projektkursernas gestaltungs- och planeringsövningar. Här ges två exempel från årskurs 1:

I "Projekt 1- Landskap som plan, verklighet och idé" LK0078, 15 hp (Alnarp) läser studenterna klassikerna *Livet mellem husene: udeaktiviteter og udemiljøer* av Jan Gehl (först publicerad 1971) och *Den amerikanska storstadens liv och förfall* av Jane Jacobs (först publicerad 1961) och även miljöpsykologisk litteratur. Inför ett litteraturseminarium läses artiklar av miljöpsykologiska forskare som Roger Ulrich, Rachel och Stephen Kaplan och Patrik Grahn. Ett liknande moment finns inom kursen "Plats och rum i staden", LK0149, 5 hp (Uppsala), där studenterna får en första träning i att analysera, beskriva och värdera en plats utifrån visuella (t ex Gordon Cullen), sociala (t ex Jan Gehl) och psykologiska (t ex Kevin Lynch) aspekter. Studenterna examineras med en muntlig presentation och en skriftlig tentamen.

I den avancerade kursen "People and Environment" LK0069, 15 hp, (Alnarp) tillämpar studenterna litteraturstudier för att utifrån ett natur-hälsa-välbefinnande-perspektiv analysera erfarenheter från observationsövningar och projektuppgifter i olika miljöer. De miljöer som användes 2011-12 var miljöer för gatukonst samt miljöer speciellt avsedda för barn. Studenterna observerar hur miljöerna verkligen används och infogar reflektioner över detta i sina beskrivningar. Som avslutning på kursen skriver studenterna en uppsats på ca 10 sidor och det är genom denna produkt som studenterna har möjlighet att uppnå ett högre betyg än enbart godkänt.

De kulturella och estetiska frågorna tas upp i de historiskt inriktade kurserna och när det gäller de estetiska frågorna utgör speciellt kurserna i formlära en viktig del av teorigrunden kring hur landskapliga rum kan upplevas, förstås och förändras. I Alnarp ges "Formlära 1 – att förstå rum" LK0077, 10 hp, samt "Formlära 2 - att skapa en plats" LK0139, 10 hp och i Uppsala "Formlära – grundkurs" LK0153, 8 hp, samt "Formlära – fortsättningskurs" LK0125, 6 hp.

Lärandemålen för Formlära 2 är att studenten ska kunna:

- självständigt använda olika visuella verktyg för rumsanalys.
- reflektera över platser studenten själv valt att skapa med utgångspunkt i abstrakta metaforer.
- självständigt, kritiskt granska sina undersökningar av rummet samt, med hjälp av olika presentationstekniker och metoder, visuellt kommunicera och motivera sina iakttagelser.
- självständigt, genomföra och utveckla egna projekt i rumsgestaltning

I denna kurs förkommer work-shops kring designtexter och 3D-modellering. Kursen avslutas med att studenterna producerar en utställning enligt nedanstående program:

Installation på platsen:

Att agera på platsen med hjälp av form, bild, ljud, ljus etc. för att locka fram betydelser.

Konceptmodell:

Intentionerna som utvecklas inom gruppen ska visualiseras med hjälp av en konceptmodell. Modellen har som syfte att kommunicera/tydliggöra gruppens grundidéer. Om gruppen har behandlat fenomen som ljus, ljud, tid, slump, etc. är det detta som ska visualiseras.

Bild och text:

Modellen ska sedan kommenteras m.h.a. bild (teckningar, fotografi) från lämpliga betraktelsepositioner. Avbildningarna ska dessutom understödjas av text. Med detta är avsikten att det som är implicit i modellen ska göras explicit. Här finns möjligheten att utveckla och fördjupa det som kanske inte syns i modellen.

Det kulturhistoriska landskapet

Landskapshistoria

I kursen "Människan i landskapet" LK0130, 5 hp (Uppsala) får studenterna insikter i hur människan har påverkat och utnyttjat landskapet från förhistorisk tid fram till våra dagar. Studenterna tränas i att samla in och sammanställa information om ett landskap de känner väl för att kunna beskriva landskapet i en uppsats. Uppsatsen ska förklara hela landskapsutvecklingen, från det fysiska landskapets uppkomst till hur det av både människan och naturliga processer förändrats fram till idag. Utöver deltagande i föreläsningar och seminarier genomför studenterna kartografiska övningar, där kartor och geografiska databaser utgör viktiga informationskällor.

På avancerad nivå fördjupar sig studenterna i landskapshistoria, som finns integrerat i exempelvis tre olika kurser på vardera 15 hp, "Integrated Landscape Management" LP0493, "The Cultural Heritage of Landscape Architecture" LK0145 samt "Landscape Theory in Architectural and Planning Practice" LP0560 (Alnarp). I dessa kurser är historiekunskapen intimt sammanknutna med kulturarvsfrågorna och den europeiska landskapskonventionen (ELC).

Kursen LP0493 handlar om skötsel och utveckling, men har en landskapshistorisk bas genom inläsning av Emanuelsson, U., 2009, *The rural landscapes of Europe : How man has shaped European nature*. I kursen LK0145 är behandlingen av begreppet kulturarv, på olika skalnivåer och i olika kontexter, det helt centrala. Den tredje av dessa kurser, LP0560, är också registrerad som doktorandkurs och här kombineras studenternas gruppdiskussioner kring centrala teoretiska texter med fältstudier av aktuella projekt i olika skalor och med olika innehåll exempelvis skolgårdar och stenbrott. I kursens beskrivning står bl a:

In concentrating on the relation between working concepts and practice, the course also seeks to provide the historical and philosophical background that is necessary to grasp the use of concepts that are not fixed and finished, but living and contested tools that enable the conception of new approaches to the planning practice of landscape architects and planners from other disciplines.

De studerande på avancerad nivå får insikter i relevant forskningsarbete i samarbetet med doktoranderna och genom att skriva ett "paper". För att kursen ska passa båda nivåerna av studenter är

villkoren för examination formulerade enligt två olika kravnivåer, medan litteratur, föreläsningar och seminarier genomförs gemensamt.

Stadsbyggnadshistoria

Studenterna lär sig stadsbyggnadshistoria på grundnivå genom föreläsningar och litteraturstudier exempelvis integrerat i kursen ”Projekt 2 – Boplatsen”, LK0080, 20 hp (Alnarp). Föreläsare är lärare vid arkitektutbildningen i Lund, där även aktuella litteraturen utarbetats. Inläsningen avser Svedberg, O., 1996, *Planerarnas århundrade: Europas arkitektur 1900-talet*. Stadsplaneringsfrågorna belyses även i samband med exkursioner och föreläsningar i den trädgårdshistoriska grundkursen ”Trädgårdens, parkens och landskapets historia”, LK0076, 10 hp (Alnarp). Där får studenterna en historisk överblick från medeltid fram till modern tid och kompletteras med en veckas exkursion för att studera trädgårdar och stadsplanemönster i Tyskland.

Stadsbyggnads- och planeringshistoria utgör en betydande del av kursen ”Stadens historia och framtid – struktur och planering” LP0575, 14 hp (Uppsala). Efter godkänd kurs ska studenterna bl a kunna:

- redogöra och reflektera skriftligt över städernas och tätorters historiska utveckling (stadsbyggnadshistoria) i ett regionalt, nationellt och internationellt perspektiv
- skriva en debattartikel som handlar om en aktuell stadsbyggnadsfråga
- skriva en artikel i en facktidskrift om en aktuell stadsbyggnadsfråga

Huvudlitteratur i stadsbyggnadshistoria är bl a Åström, K., 1993, *Stadsplanering i Sverige*, samt Nyström, J. & Tonell, L. 2012, *Planeringens grunder - en översikt*. I den avancerade kursen ”Stadsutveckling” LP0545, 15 hp (Uppsala) följs den historiska kunskapen upp genom att studenterna ska beskriva hur olika typer av stadslandskap kan kopplas till nutida och tidigare samhällsbyggnadsideal.

Park- och trädgårdshistoria

Studenterna lär sig park- och trädgårdshistoria som en av de centrala vetenskapliga grunderna för att skapa sammanhang, förståelse och ett gemensamt språk för det som skapas under yrkeslivet i form av urban planering, grönstruktur, parker och trädgårdar. Grundkurserna i ämnet ligger därför tidigt i utbildningen, exempelvis ”Trädgårdens, parkens och landskapets historia”, LK0076, 10 hp (Alnarp) och ”Trädgårds- och parkhistoria”, LK0123, 5 hp (Uppsala). Studenterna lär sig genom exkursioner, litteraturstudier och uppsatsskrivning. Som huvudbok på båda programmen läses Blennow, A-M., 2003, *Europas trädgårdar. Från antiken till nutiden*. Som komplement till denna finns sedan ett antal andra böcker och bokkapitel och examinationen sker i form av skriftlig tentamen. Ett exempel på en tentamensfråga (LK0123):

Redogör kortfattat för följande företeelser inom trädgårdskonstens historia:

- 1 Stadsplanetankarna bakom och de utmärkande dragen i området Södra Ängby.
- 2 Egnahemsträdgården i Sverige: när den blev vanlig, framträdande drag, hur den användes, och tankarna bakom.

På avancerad nivå tillägnar sig studenterna kunskap om kulturhistoriska värden och bevarande inom ramen för kursen ”Gestaltning genom förvaltning”, LK0147 (Uppsala), där de genomför ett antal fallstudier kring restaurering och förvaltningsåtgärder. Vartannat år kan studenterna läsa kursen ”Bevarande, vård och restaurering av historiska anläggningar”, LP0555, 15 hp (Alnarp). Studenterna

lär sig hur denna typ av uppgift löses ur ett teoretiskt, ideologiskt, lagstiftningsmässigt, praktiskt, tekniskt och gestaltningsmässigt perspektiv. Utöver en föreläsningsserie och ett antal litteraturseminarier deltar studenterna i en veckolång studieresa till 'restaureerade' historiska trädgårdar, parker och landskap i Sverige, Tyskland eller Danmark. I grupper om 3-4 personer arbetar studenterna parallellt med arkiv-, litteratur- och fältstudier för att sedan visa sina kunskaper genom att upprätta ett koncept för långsiktigt bevarande. Deras rapporter blir väsentliga bidrag till pågående forskning och kunskapssammanställning.

Yrkeskunskap

Landskapsarkitektutbildningen har tydliga kopplingar till professionen, i sin teori, metod- och kunskapsutveckling, och i sina övningsuppgifter. Flera lärare har även sin bakgrund i praktiken. Studenterna lär sig om yrkets olika roller, arbetsuppgifter och förutsättningar i offentlig respektive privat sektor bl a i de introducerande kurserna "Landskapsarkitekt – en introduktion" LK0148, 7 hp (Uppsala) och "Grundläggande växtkännedom samt landskapsarkitektens yrkesroll" LP0537, 10 hp (Alnarp). Studenternas arbetsuppgifter i projekt- och studiokurser speglar som regel sådana frågeställningar som landskapsarkitekter arbetar med i samhället, och i kurserna medverkar ofta handledare från kommun eller privata arkitektkontor vilket är en viktig del av yrkeskopplingen. Yrkets ambition är att även tränga in på arbetsområden som tidigare inte har varit centrala som professionsuppdrag och utbildningen kan därmed ha bidragit till att vidga arbetsmarknaden. Exempel på detta är inte minst stadsbyggnad och infrastruktur samt projekt i samband med vindkraftsetablering, trädgårdsrestaureering, miljöer för rekreation och hälsa dvs många av de områden som parallellt har behandlats inom forskningen.

Ytterligare ett viktigt inslag för utbildningens professionsanknytning är de obligatoriska praktikkurserna, "Landskapsarkitektens praktik" LK0111, 15 hp (Alnarp) och "Landskapsarkitekten i praktiken" LK0050, 20 hp (Uppsala), där studenterna genom arbetsplatsförlagd undervisning uppnår en djupare förståelse för yrket och dess förutsättningar. Examinationsunderlag utgörs av en skriftlig redovisning med tillhörande reflektioner, sammanställda i dagboksform. Den något mer omfattande kursen i Uppsala innehåller även teoretiska moment där studenterna genom föreläsningar, litteraturstudier och seminarier lär sig om landskapsarkitektyrket i Sverige och utomlands, projektledning och processer, etik och moral i yrkesutövningen, konflikthantering, maktstrukturer mm. Studenternas egna erfarenheter från de olika arbetsplatserna är viktig resurs i den delen av kursen.

Utbildningarnas praktikanknytning kan också exemplifieras med att studenter ofta deltar i både nationella och internationella arkitektävlingar, såväl studentävlingar som tävlingar för yrkesverksamma. På senare tid (nov 2012) har två studenter från Uppsala erhållit första pris i Hjälpmedelsinstitutets idéävling för studenter om bostäder och boendemiljö för äldre. I en samtida allmän idéävling om lekmiljöer, anordnad av Linköpings kommun gick första priset till fyra nytexaminerade studenter från Uppsala och i samma tävling fick två av deras lärare hederspris. År 2010 gick två landskapsarkitektstudenter till final i en internationell New York-baserad tävling, arrangerad av Terreform 1 (Ecological Design Group for Urban Infrastructure, Building, Planning, and Art). I den internationellt utlysta tävlingen om begravningsplats i Järva (2010) fick fyra landskapsarkitektstudenter, en arkitektstudent och en lärare i Alnarp ett hedersomnämmande. Året dessförinnan gick förstapriset i studenttävlingen "Miljö för miljoner" till landskapsarkitektstudenter i Alnarp. Tävlingen arrangerades av Drivhuset i Malmö, på initiativ från Institutet för hållbar samhällsutveckling.

VÄRDERING AV MÅLUPPFYLLELSE

Genom att fullfölja sin femåriga yrkesutbildning där det självständiga arbetet ingår och med de redovisade exemplen anser vi att studenterna får en god kunskap och förståelse för områdets vetenskapliga och konstnärliga grund och insikt i relevant forsknings och utvecklingsarbete.

Del 1

Examensmål 2

För landskapsarkitektexamen ska studenten visa såväl brett kunnande och förståelse av landskapsarkitekturens teori och historia som fördjupad kunskap om olika processer för gestaltning och planering och utveckling av fysiska utemiljöer, yrkesmässiga metoder, tekniker och material samt om relevanta författningar

REDOVISNING OCH ANALYS

Under examensmål 1 har fokus legat på att behandla hur utbildningen uppfyller målen om den vetenskapliga grunden inom landskapsarkitektexamen olik kunskapsområden. Beskrivningarna under mål 2 kommer att exemplifiera hur bredden i kunskap och förståelse kompletteras med en progressionslinje inom processer för gestaltning och planering och utveckling av fysiska utemiljöer, yrkesmässiga metoder, tekniker och material samt om relevanta författningar. För bredd och fördjupning inom landskapsarkitekturens historia hänvisas dock främst till beskrivningarna under mål 1, medan det under detta mål ges ytterligare några exempel på hur landskapets kulturarvsproblematik metodiskt behandlas på avancerad nivå.

Studio- och projektkurser

Grundläggande nivå

Genom projektundervisningen hanteras flertalet av examensmålen på ett syntetiskt vis och uppgifternas komplexitet ökar ju längre i utbildningen man kommer. De praktiska gestaltungs- och planeringsuppgifterna varvas med föreläsningar och litteraturstudier och när studenten ställs inför ett problem som hon/han i förstone inte anser sig ha kunskaper i, vad gäller metodiskt arbete, faktakunskaper och skissteknik etc, så skapas ett direkt förhållande mellan teoretisk kunskap och praktisk tillämpning. På olika sätt hanteras hur begreppen idé/koncept, användning, disposition, rum och material relaterar till varandra i skissarbetet. Huvudprojekten i form av studio-/projektkurser återkommer med jämna mellanrum under de tre första åren i både Uppsala och Alnarp, men projekt förekommer även i kurser kring vegetationsgestaltning, markbyggnad och formlära.

Processer för gestaltning och planering och utveckling av fysiska utemiljöer

Under denna rubrik redovisas två exempel på grundläggande kunskap inom projektkursernas ram. Uppgiften i ”Projekt 2- boplaten” LK0080, 20 hp (Alnarp) är att utforma den goda boplaten i sitt stadsbyggnadssammanhang. Under läsåret 2011/12 innebar det att utforma bostadsmiljö i ett stationsnära läge i en mindre tätort. Kursuppgiften fokuserar på att dels ge form till bebyggelse och stadsrum, dels att utveckla ett medvetet förhållningssätt till boplaten och detaljutforma ett utsnitt där den bostadsnära utemiljön utvecklas. I kursens lärandemål betonas både analysens och konceptets roll samt ett metodiskt arbete med stadsbyggnadsuppgifter. Studenten ska kunna:

- formulera bärande idéer för boende och stadsbyggande och förstå konceptets roll i planering och gestaltning
- argumentera för val av analysmetod samt genomföra relevant analys av rådande förhållanden (i stadsbygd)
- modern stadsbyggnadshistoria tillräckligt väl för att relatera dessa till egna stadsbyggnadskoncept
- genomföra en övertygande gestaltning av en stadsdel enligt sitt koncept och använda adekvata mått och material
- presentera såväl process som förslag muntligt och på digitalt producerade dokument
- redogöra för planprocessens olika skeden

I slutet av kursen sammanställs alla moment på fyra planscher i A1-format enligt följande:

Inlämningen ska i kondenserad form beskriva din förslagsprocess från inledande analyser, koncept och strukturer till situationsplan (1:1 000) och bostadsmiljö (1:200). Förslaget ska redovisas på ett sådant sätt att även en oinsatt betraktare lätt skall kunna ta till sig arbetet. Kortfattat skall inlämningen förklara arbetsprocessen och göra ditt förslag rättvisa. (Längre förklarande texter kan läggas i en textbilaga i A4-format).

I kursen "Studio-gestaltning av närmiljö" LK0133, 9 hp (Uppsala) ska studenterna utforma en bostadsgård med utgångspunkt i en enkel boendesocial undersökning som de själva gör. Två av kursens kunskapsmål är att studenterna ska kunna:

*- använda några vanliga metoder för en enkel boendesocial undersökning och
- gestalta en närmiljö med avseende på estetik, funktionalitet, tillgänglighet, olika brukargrupperns intressen och platsens övriga resurser.*

Studenterna ombeds inventera och redovisa:

- hur de boende använder sin gård, boendesociologisk studie,
- rörelsemönster i skala 1:400,
- rum och rumsstrukturer i skala 1:400,
- klimatnoteringar och skugglängdsdiagram,
- material: mark, vegetation, nivåskillnader etc,
- kort om platsens historia och sammanhang, platsens idé och karaktär.

I gestaltungsfasen introduceras begreppet koncept, eller idé, och hur man som designer kan arbeta konceptbaserat. Presentationen sätts ihop i InDesign på två A1:or som presenteras vid en slutkritik.

Under projekt- och studiokursernas gång ges individuell handledning av såväl institutionens egna lärare som praktiskt verksamma landskapsarkitekter och arkitekter. Denna handledning handlar om att styrka studentens förmåga att utveckla sitt förslag. I dialogen kring förslaget ges möjlighet att påpeka problem och att uppmuntra påbörjade skisser och tankegångar. Utöver kursens slutkritik finns ett antal tillfällen för delkritik inlagda i schemat. Vid kritiktillfällena sammanfattas principiella frågor i enskilda eller flera förslag och jämförelser görs för att peka på lärdomar som är av generellt intresse. Slutkritiken förbereds på olika sätt genom utbildningens gång. Ibland läser lärare, och gästkritiker in sig på förslagen innan, ibland inte. Ibland ges uppgiften till studenterna att kritisera en studentkollegas förslag. Val av metod beror på övrigt upplägg i kursen och ger olika förutsättningar och utfall. Resultatet av projektet är som regel den viktigaste grunden för betygsbedömningen.

Väsentliga inslag på grundnivå är även de introduktioner som kontinuerligt ges till digital skiss- och presentationsteknik med koppling till frågeställningar kring hur man går från befintlig situation till ny. Utöver grunder i GIS erbjuder markprojekteringskursernas övningar att med CAD som verktyg bearbeta förslag till bygg- och kalkylerbara handlingar. På Alnarp är det "Formlära 2" LK0139, 10 hp och framförallt i den därpå följande kursen "Projekt 2- boplatsen" LK0080, 20 hp, som studenterna även prövar på andra datorbaserade program, som Illustrator, Photoshop, inDesign och SketchUp. På motsvarande sätt integreras dessa program i Uppsalas studiokurser på grundläggande nivå.

Grundläggande teorilitteratur

När det gäller litteratur på grundläggande nivå läser studenterna design- och planeringsteoretiska texter med tonvikt på klassiker som t ex Kevin Lynch, Gordon Cullen och Jan Gehl. Bland huvudlitteraturen återfinns även Bell, S., 1993, *Elements of visual design in the landscape*, Swaffield, S., 2002 (red.), *Theory in Landscape Architecture: a reader* och Dee, C., 2001, *Form and fabric in landscape architecture*. Därutöver läses en del vetenskapliga artiklar av t ex Andrea Kahn (urbana platsstrukturer), Catharina Gabrielsson (design som handling), Ali Madanipour (vad är offentliga platser) och Mattias Kärrholm (territorialiet). Som stöd för de olika övningsuppgifternas genomförande varvas teorilitteraturen med kommunala handlings- och planprogram, rapporter från planmyndigheter samt rekommendationer och instruktioner från till exempel Boverket och Sveriges Arkitekter. Litteraturen diskuteras i seminarier, ibland i kombination med skriftliga reflektioner. Ett av teorilitteraturens främsta bidrag är att vidga perspektiven för hur kunskapen kan praktiseras.

Avancerad nivå

På avancerad nivå är det de projektinriktade momenten inom design eller planering som helt dominerar yrkesprogrammets undervisning, även inom de mer kunskapsinriktade kurserna. Medan litteraturläsning på grundnivå i hög grad handlar om att stifta bekantskap med ett antal klassiska och moderna standardverk inom teori och metod utgörs kurslitteraturen på avancerad nivå i högre grad vetenskapliga artiklar, där bakomliggande perspektiv skärskådas.

Design och planering – fördjupning

I Uppsala kunde studenterna under läsåret 2011/12 läsa två längre studioskurer på vardera 30 hp, ”Landscape Project Studio – advanced course” LP0581 samt ”Landskapsarkitektur Design Studio – avancerad kurs” LK0127. Därutöver erbjöds även andra fördjupade kurser i design (utformning av stadslandskap), planering (kommunal planering inkl. markanvändning och hållbar utveckling samt landskapsanalys) samt management (utveckling av kulturhistoriskt värdefulla miljöer samt vegetationsgestaltning genom skötsel). I Uppsala ges två kurser på avancerad nivå på engelska.

I Alnarp omfattar alla kurser på avancerad nivå 15 hp och de ges alla på engelska. Under läsåret 2011/12 kunde studenterna välja fördjupade kurser i design (utformning av park, trädgård, stads- och landskapsrum), planering (fysisk planering, stads- och landskapsutveckling samt landskapsanalys), management (landskapets vård och förnyelse), miljöpsykologi (människans samspel med sin miljö), historia, kulturarv och landskapsteori (trädgårds-, park- och landskapshistoria) samt biotoplanläggning och vegetationsgestaltning/-skötsel. Alla dessa kurser är öppna för utbytesstudenter, vilket ger ett bra internationellt perspektiv i undervisningen.

Studenterna visar sin fördjupade förmåga att gestalta t ex i kursen ”Landskapsarkitektur design studio” LK0127, 30 hp (Uppsala). Efter kursen ska studenterna bl a kunna:

- gestalta ett stadsrum på ett övertygande sätt och med god kvalitet
- identifiera och formulera kvalificerade gestaltungsproblem relaterade till platsens förutsättningar samt samhällets och människors behov och resurser
- i grupp analysera och gestalta ett komplext stadsrum och dess förutsättningar för utveckling med hjälp av såväl experimentella som beprövade metoder.
- individuellt välja metod för såväl analys som gestaltning och presentation och utvärdera konsekvenserna av valda metoder

- visa god förmåga att hantera landskapsarkitekturens material i det offentliga rummet.

Kursen är uppdelad i två delar. Den första delen motsvarar 10 hp och är ett gestaltningsexperiment i full skala i ett av Uppsalas stadsrum som studenterna genomför i grupp. Studenterna visar sin förmåga att gestalta genom att de formulerar en frågeställning kring en plats i staden och hur de skulle vilja göra ett tillägg som kommenterar platsen, löser ett problem eller förstärker de kvalitéer som redan finns där. Förutom att verkligen utföra denna installation, som kan bli permanent, ska gruppen reflektera och utvärdera gruppens gestaltungsprocess som också ska redovisas skriftligt.

I den andra delen utformar studenten självständigt ett offentligt rum i staden. Gestaltungsövningen samordnas med pågående autentisk arkitektävling i landet och studenterna utgår från de krav och övriga förutsättningar som tävlingsprogram och annat underlagsmaterial ger. I slutet av kursen genomförs en mindre övning då studenterna agerar tävlingsjury och utvärderar de förslag som olika kontor lämnat in. Det ger möjlighet till jämförelser med sina egna förslag och studenterna fördjupar sin förståelse för den gestaltande landskapsarkitektens arbete. Förslaget skall presenteras som tävlingsförslag på digitalt producerade planscher men också redovisas på slutkritiken med andra digitala media. På slutkritiken bjuds gästkritiker in från branschen samt representanter från aktuell kommun.

Studenterna visar hur de förhåller sig till olika samhälls krav, bl a hållbarhetsaspekter i fortlöpande diskussioner och handledning fram till sitt förslag men också genom att reflektera över sin egen arbetsprocess och sitt förslag i ett separat PM, där studenterna bl a ska sätta sitt förslag i ett större stads- och samhällsperspektiv.

I den fördjupade designkursen "Design Project - Site, Concept and Theory" LK0086, 15hp (Alnarp) var uppgiften 2011/12 att studenterna skulle genomföra en undersökning av Malmös stadsmiljöer. Undersökningen har en experimenterande karaktär som gick ut på att med design som redskap undersöka koncepten urban grönska och förtätning. Utifrån jämförande exempel inom andra designområden diskuterar de frågor av såväl generellt som specifikt intresse för stadslandskapets landskapsarkitektur. I sitt arbete söker studenterna inspiration från historiska och nutida exempel inom arkitektur, måleri, skulptur, musik, dans och teater och får härmed också möjlighet att medvetet bygga vidare på tidigare moment i formlära, vars lärare till viss del också medverkar. Inom denna kurs utvecklar studenterna en progression inom mer experimentell konceptutveckling.

Inom kursen "Planning Project - Large Scale Structures, Analysis and EIA LP0492", 15hp (Alnarp) består progressionslinjen av att studenterna arbetar med miljökonsekvensbeskrivningar (EIA) och använder sig av tillämpade planeringsbegrepp som till exempel grönytefaktor, balansering, kompensationsåtgärder och upplevelsekaraktärer.

En annan progressionslinje rör digital redovisningsteknik där studenterna i kursen "Digital Landscape Visualisation" LP0556, 15hp (Alnarp) arbetar med ett visualiseringsprojekt i ett antal olika steg. Inför slutinlämningen arbetar studenterna simultant med programmen SketchUp, V-Ray, Photoshop och Indesign/Illustrator och det slutliga resultatet presenteras som en poster i Photoshop. För godkänt betyg bedöms studentens visualiseringsprojekt enligt följande kriterier:

- The student has made a digital presentation of the design proposal for the site and it is printed on posters.
- The basis of the presentation is a SketchUp 3D-model.
- The student has performed a minor design task while working with and building the model.

- There are views taken which originates from the 3D-model.
- The views are in some way developed and refined with Photoshop or similar image editing software.
- There is an obvious relation between the views and the plan of the site.
- There is text in the presentation which describes the essence of the proposal.
- A major part of the verbal presentation of the Visualization Project is including the intentions behind the chosen course of action and reflections on how the presentation works as a whole and in relation to the expected audience or recipient.

Förvaltning – fördjupning

På avancerad nivå gavs läsåret 2011/12 två kurser inom management /förvaltning, "Integrated Landscape Management" LP0493, 15 hp (Alnarp) och "Gestaltning genom förvaltning" LK0147, 15 hp (Uppsala), vilkas del i måluppfyllelsen närmare beskrivs under examensmål 3.

Historia och kulturarv – fördjupning

På avancerad nivå fördjupar studenterna sig även i olika restaureringsprinciper och i till exempel kursen "Bevarande, vård, och restaurering av historiska anläggningar", LP0490, 15 hp (Alnarp) förekommer avancerade övningar i arkivkunskap, där sökningsmetodik tillämpas för centrala, regionala och lokala arkiv i Sverige. Metoder för bevarande av historiska värden behandlas med utgångspunkt i olika officiella dokument, såsom *Venedigdokumentet* och *Florensdokumentet* (antaget av ICOMOS 1982), den svenska Kulturminneslagen samt *Den europeiska landskapskonventionen (ELC)*. Som exempel på yrkesmässiga metoder och metodiker kan också nämnas att i kursen "Gestaltning genom förvaltning", LK0147, 15 hp (Uppsala) används DIVE-analysen som integrerat planerings- och förvaltningsverktyg, anpassat till praktiken inom stadsutveckling, planering och kulturmiljövård. DIVE-analysen, som i hög grad beaktar stadens historiska och kulturella innehåll som värdeskapande resurser, utvecklades som prototyp under Interreg IIIB-projektet Sustainable Historic Towns: Urban Heritage in Development Processes (SuHiTo 2003-05), finns sammanställd och publicerad under titeln *Kulturmiljöanalys - en vägledning för användning av DIVE*, 2009, Riksantikvarieämbetet.

Yrkesmässiga metoder, tekniker och material samt tillämpning av relevanta författningar

Kurser i markprojektering förekommer på såväl grundläggande som avancerad nivå, "Projektering och byggande av landskapsarkitektur" LK0141, 20 hp (Alnarp), "Markprojektering - grundkurs" LK0129, 8 hp (Uppsala) samt "Markprojektering – fortsättningskurs" LK0128, 10 hp (Uppsala). Kurserna drivs som projekt, där studenten tillämpar en fördjupad kunskap om yrkesmässiga metoder, tekniker och material samt om relevanta författningar. I dessa kurser utvecklar studenterna ett gestaltungsförslag till rationella och entydiga markbyggnadshandlingar med rutiner avpassade till standard och vedertagen praxis i byggprojekt (fylligare beskrivning av dessa kurser i självvärdering landskapsarkitektur, kandidatnivå). Som fördjupning i materialens olika designegenskaper ska studenterna inom kursen "Design project - Composition and Materiality" LK0073, 15 hp (Alnarp) uppnå följande lärandemål:

- prepare design proposals where the expression and interaction of different materials are the main components
- understand the origins and function-related characteristics of different materials and apply this knowledge in compositions and new applications of materials
- evaluate different materials in relation to cost, durability and maintenance

Studenterna ägnar en del av kursen åt att utarbeta en personlig referensbok för sin materialanvändning:

The idea behind this assignment is to provide you with the opportunity during the course of creating your individual reference library of materials; a collection of references to materials that you have chosen and reflected on and that you can use as a starting point in future design work during the course, during the rest of your student time and in your professional life.

I kursen "Bygglagar och byggprojekt, LK 0124, 5 hp (Uppsala) ska studenterna analysera några i praktiken utförda projekt. Kursens tentamensfrågor år 2011 exemplifieras av följande urval:

3. Vad är skillnaden mellan en upphandling i det privata näringslivet jämfört med en offentlig upphandling? 4p
4. Förklara vad som menas med "Allmänna Bestämmelser" och vad de reglerar. Exemplifiera. 4p
10. Beskriv de två huvudtyperna av entreprenadformer. Resonera kring för och nackdelar med dessa. 10p
12. Reflektera över relationen mellan byggnadslagstiftningen och byggandets villkor. 10p

Olika poängtal gäller för olika betyg och för 10p-frågor gäller att faktasvar kan ge max 6p, användandet av exempel och jämförelser upp till 8p samt reflektioner och värderingar upp till 10p.

VÄRDERING AV MÅLUPPFYLLELSE

En stor del av den vetenskapliga grunden för landskapsarkitektutbildningen ligger i att utifrån olika konstnärliga och teoretiska perspektiv kunna problematisera landskapsarkitektoniska uppgifter. Genom att arbeta i projekt, där resultatet ventileras vid kritiktillfällen visar studenterna att de uppnått *brett kunnande om olika processer för gestaltning och planering och utveckling av fysiska utemiljöer*. Vid bedömningen av projekten läggs det stor vikt vid *teoretisk och historisk förståelse och fördjupning*, främst genom att studenterna ska uppvisa en situationsanpassad skicklighet att utifrån välvägdade bedömningar åstadkomma goda gestaltnings-, planerings- och förvaltningslösningar. Eftersom de förutsättningar som råder i varje unik situation inte är förutsägbara, blir arbetet med att tolka och analysera förutsättningarna också ett kreativt och kunskapsmässigt mångfacetterat arbete, där studenterna får visa sin *förmåga att med yrkesmässiga metoder, tekniker och material lösa ett landskapsarkitektoniskt problem, med hänsyn också tagen till relevanta författningar*. Inom landskapsarkitekturens område är det i hög grad förmågan att genom sin designhandling tillämpa kunskap, som visar på förståelse och fördjupning, och vi anser att våra studerande väl uppfyller detta mål.

Del 1

Examensmål 3

För landskapsarkitektexamen ska studenten visa förmåga att med helhetsyn och i komplexa sammanhang planera, gestalta, vårda och förnya landskap och fysisk utemiljö, med hänsyn till olika krav, särskilt samhällets mål för hållbar utveckling

REDOVISNING OCH ANALYS

Kursutbudet inom utbildningen ger möjlighet till en viss specialisering inom kunskapsfältet ”metod och process” utifrån nedanstående tre huvudspår:

- Landskapsgestaltning (landscape design), som innebär att med gestaltning och projektering vägleda beslut och utarbeta underlag för praktiskt genomförande av förändringar i landskapets detaljerade skala, ofta inom en nära framtid.
- Landskapsplanering (landscape planning), som omfattar bevarande och utveckling av landskapets resurser i samverkan med samhällets mål och människors uppfattning. Landskapsplaneringens frågeställningar är ofta av strategisk art, innebär en sammanvägning av olika intressen och rör beslut som har konsekvenser över en lång tidsperiod.
- Landskapsförvaltning (landscape management), som innebär att i samråd med berörda vägleda beslut och ta fram såväl principiella som praktiska underlag som rör bevarande och utveckling av landskapets resurser i en fortlöpande process.

Inom alla dessa huvudspår bekantar sig studenterna med olika huvuddokument som har med hållbar utveckling att göra, främst europeiska landskapskonventionen (ELC), barnkonventionen, UN-Habitat agenda från 1996 och dess ramverk PEBOSCA (Physical, Economical, Biological, Organisatorical, Social, Cultural, Aesthetical), European Environment Agency (EEA), konventionen för biologisk mångfald, kulturhistoriska dokumenten (ICOMOS) samt svensk natur- och kulturvårdslagstiftning. Inom samtliga dessa huvudspår kategoriserar och bedömer studenterna sådana resurser och aspekter, som är viktiga för att planera gestalta, vårda och förnya landskap. Några exempel på detta ges nedan:

Landskapsgestaltning

I ”Stadens historia och framtid – struktur och planering” LP0579, 16 hp (Uppsala), får studenterna på grundnivå kritiskt diskutera hållbar utveckling med utgångspunkt i olika stadstyper,. Detta görs bland annat genom att studenterna skriver debattartiklar kring dessa frågor för att medverka i den offentliga debatten.

Även i den avancerade kursen ”Stadsutveckling” LP0545, 15 hp (Uppsala) arbetar studenterna utifrån idén om en hållbar stad, vilket återspeglas i både litteratur och uppgifter. Som kurslitteratur finns bland annat Wheeler, S. M, and Beatley, T. (eds.), 2009, *The sustainable urban development reader*, samt Söderqvist, L., 2008, *Att gestalta välfärd: Från idé till byggd miljö*. Uppläggningsen av den första delen av kursen kännetecknas av litteraturstudier som fördjupas i seminarium och med en så kallad läslogg. I läsloggen reflekterar studenterna kring de delar som de finner intressanta i litteraturen och som ett stöd för ett personligt ställningstagande kring de två teman som behandlas, nämligen ”Att gestalta välfärd” och ”Staden i ord och handling”. Utöver hållbarhetsaspekter behandlas de olika stadsidealerna i förhållande till rättvisa, bruksvärden och gender.

I en av övningarna ska studenterna i grupp formulera visioner, program och fördjupad översiktsplan för ett konkret stadsutvecklingsprojekt och som grund för arbetet med att formulera intentioner för hållbar utveckling gör studenterna en hållbarhetsanalys. I den skriftliga instruktionen för denna uppgift finns följande utgångspunkt formulerad:

Ni förväntas prestera goda lösningar på stadsbyggnadsproblem generellt, utifrån kunskap från litteratur, föreläsningar och allt annat ni har stött på. Men självklart ska ni hela tiden förhålla er till frågan om långsiktig hållbarhet. Exakt hur, får ni avgöra själva, men ni ska kunna försvara era val utifrån era egna, angivna intentioner och i förhållande till vad som kan bedömas som rimligt av kommunens företrädare och av lärarna.

För godkänd på kursen är kriterierna för övningen att:

Innehåll och processer i några fall av vision och program redovisas muntligt.
Ett trovärdigt förslag till utveckling av en stadsdel/ort utformas (i grupp) på ett för uppgiften relevant sätt.
Centrala strukturer och principer för gestaltning behandlas och hänsyn tas till hållbar utveckling.
Kunskap om vanligt förekommande analysmetoder för planering på stadsdelsnivå visas genom tillämpning.
Förslaget redovisas skriftligt och muntligt med redogörelse för använda metoder.

Olika teman kring hållbarhet är även centrala inom den avancerade designkursen ”Design Project - Site, Concept and Theory” LK0086, 15 hp (Alnarp). Under läsåret 2011-12 var till exempel problemet grönska och förtätning ett centralt tema i denna experimentella designkurs, medan problemet med stigande havsnivåer var temat för föregående år.

Landskapsplanering

I den planeringsinriktade kursen “Planning Project - Driving Forces and Contemporary Tendencies” LP0487 15 hp (Alnarp) får studenterna vrida och vända på vad som egentligen menas med begreppet ”sustainability”. En av deras uppgifter är att göra en kritisk granskning av hur begreppet används utifrån olika vetenskapliga texter som tex Campbell, S., 1996, ”Green Cities, Growing Cities, Just Cities? Urban Planning and the Contradictions of Sustainable Development”. *Journal of the American Planning Association*; Corner, J., 2004, “Terra Fluxus”, in Waldheim (ed.) *The Landscape Urbanism Reader*; Hellström Reimer, M., 2010, “Unsettling Ecoscapes – Aesthetic Performances for Sustainable Futures”. *Journal of Landscape Architecture*, pp 24-37, men de tar även del av klassiker som McHarg, I., 1992/1967, ”Processes as Values”. In *Design with Nature*. pp. 103-115.

På avancerad nivå finns också möjligheten att specifikt fördjupa sig i de stora klimatfrågorna inom kursen ”Landscape in transition - impacts of and adaptation to climate change” LP0559, 15 hp (Alnarp). Som kurslitteratur finns internationella rapporter och forskningsartiklar om konsekvenser av klimatförändringen. Efter att ha klarat av denna kurs ska studenterna kunna:

- förklara samband mellan globala förändringar och klimatförändringen
- kunna förutse möjliga direkta och indirekta konsekvenser av klimatförändringar i landskapet
- kunna använda begreppen risk, sårbarhet, och resiliens
- kunna beskriva nationella och internationella strukturer för anpassning till klimatförändringar
- kunna lösa problem kring anpassning till klimatförändringar och kunna samarbeta med andra yrkeskategorier i projekt kring klimat.

Hållbarhetsfrågorna står också i centrum för studenter som läser kursen "Landscape Project Studio" LP0581 30 hp (Uppsala), vilken finns upptagen som exempel under examensmål 4.

Landskapsförvaltning

I kursen "Integrated Landscape Management", LP0493, 15 hp (Alnarp) arbetar studenterna med en skötsel-utvecklingsplan för ett bostadsnära naturområde. I kursen ingår litteratur, föreläsningar och ett stort antal exkursioner, där olika förvaltningsfrågor med anknytning till jord- och skogsbruk studeras. Genom dessa förväntas studenten erhålla en förståelse för hur detta kunskapsområde kan bidra till ett multifunktionellt och hållbart rekreationslandskap. Studenterna arbetar både individuellt och i grupp och för godkänd kurs ställs studenten inför följande krav:

To produce a multi-functional management plan that considers and integrates the different values and functions of different areas, and the interests of stakeholders; The work shall be well presented in texts, maps, principal sketches and orally.

The management plan shall;

- read, interpret and explain the present situation in a landscape
- suggest management goals based on a critical analysis of conditions
- justify the management goals and to be able to clearly express them graphically and verbally
- suggest measures for landscape management in order to fulfil the goals
- use participatory methods to involve people in early stages. The work shall be well structured. Prerequisites, objectives and management operations shall be clearly described and well motivated.

Som grund för ett hållbart förhållningssätt till design tillägnar sig studenterna ett innehåll i kursen "Dynamic Vegetation Design", LK0074, 15 hp (Alnarp), där förståelse för ett integrerat förhållningssätt till vegetationens mönster, strukturer, successioner, dynamik och utvecklingsmöjligheter är centrala. Här får studenten pröva på att komponera växtlighet utifrån ståndorts- och skötselmässigt hållbara principer. Förhållningssättet har direkta implikationer på hur studenterna kan diskutera rekreationsmässiga och ekologiska kvalitéer och kostnader av betydelse för planeringsstrategier på grönstrukturnivå.

"Studio - bygga i natur", LK0132, 10 hp (Uppsala) har på motsvarande sätt som syfte att studenterna ska kunna förstå konsekvenserna av ny bebyggelse i ett oexploaterat område. Två av kursmålen är att kunna:

- *tillämpa en anvisad metod för att beskriva och bedöma ett landskaps förutsättningar i förhållande till ett mindre exploateringsanspråk*
- *ge förslag på placering och gestaltning av byggnad, väg och infiltrationsanläggning som medför ett så litet ingrepp som möjligt i områdets biofysiska system.*

I sina övningar tillämpar studenterna Landscape Character Assessment - Guidance for England and Scotland (The countryside agency) på det gemensamma övningsområdet. Förslaget redovisas på planritningar och sektionerna, där man ska kunna förstå var någonstans det blir schakter respektive fyllningar samt vilken vegetation som sparas respektive tas ner.

VÄRDERING AV MÅLUPPFYLLELSE

Målet att studenterna ska *visa förmåga att med helhetssyn och i komplexa sammanhang planera, gestalta, vårda och förnya landskap och fysisk utemiljö* är centralt för hela utbildningen och uppnås inom olika typer av kurser med projektkaraktär. Eftersom problemställningarna i princip alltid är relaterade till olika samhällskrav menar vi att även hänsynsmålet utifrån *olika krav uppfylles.*

Frågor som speciellt rör hållbar utveckling har under lång tid varit implicit närvarande inom landskapsarkitektområdet, men har med de senaste årens debatt blivit betydligt mer uppmärksammade och explicit uttalade. Studenterna diskuterar och arbetar nu med begreppet hållbar utveckling inom i princip alla projekt, vare sig de handlar om gestaltning, planering eller förvaltning. Beroende på sammanhang problematiserar de olika aspekter av fysisk, biologisk, social, kulturell och estetisk uthållighet, och uppfyller därmed väl examensmålets *särskilda hänsyn till samhällets mål för hållbar utveckling.*

Del 1

Examensmål 4

För landskapsarkitektexamen ska studenten visa förmåga att med adekvat arkitektonisk metod kritiskt, självständigt och kreativt genomföra och utvärdera kvalificerade och skapande uppgifter inom givna ramar inom landskapsarkitekturens område

REDOVISNING OCH ANALYS

Som exempel på uppfyllelse av detta mål redogörs för måloppfyllelsen i två kurser och det självständiga arbetet på avancerad nivå. De kursexempel som valts är sådana där studenterna visar särskild förmåga till ett kritiskt reflekterande och delvis ifrågasättande förhållningssätt till såväl egna som redan utförda förslag och tillvägagångssätt inom planering av stadsmiljö.

Kritiska, självständiga och kreativa projekt

Innehållet i kursen “Planning Project - Driving Forces and Contemporary Tendencies”, LP0487, 15 hp (Alnarp) tas som exempel för hur studenterna kan genomföra skapande uppgifter inom landskapsarkitekturens område utifrån ett kritiskt förhållningssätt. I denna kurs får studenterna en fördjupning i administrativa, juridiska och ekonomiska villkor för fysisk planering och hur dessa villkor förändrats över tid. I kursen analyseras planeringsdokument och planeringsförfarande från verkliga situationer, med planeringshistoria och samtida planeringsteorier som referensram. Genom dessa fallstudier aktualiseras också framtida landskapsanknutna frågeställningar och problem, såsom till exempel klimatförändringarnas påverkan på lokala och regionala landskapsammanhang, eller den regionala splittringens effekter på infrastruktur och människors bosättning. Temat för läsåret 2011/12 var ”Sustainable Urban Landscape Change – by Planning?”. Intentionen med detta tema var att kritiskt granska begreppet ”sustainability”, hur det påverkar olika planeringshandlingar och hur begreppet tolkas och används beroende på situationens förutsättningar.

I kursen läser och diskuterar studenterna litteratur i en serie på fem seminarier. Inför varje seminarium läses 4-5 planeringsteoretiska texter, med fokus på följande fem teman: Urbana manifest, Planeringshistoria och lagstiftning, Landskap/ representation och kartografi, Landskapsurbanism samt Planering och planerare/ kritisk geografi. Exempel på litteratur är: Bradley, K. 2009 “Just Environments - Politicising Sustainable Urban Development”, Koolhaas, R., 1995, ”Whatever Happened to Urbanism?” In Koolhaas and Mau, eds. *S, M, L, XL*, Lefebvre H.; 1974, “Plan of the Present Work” and “Social Space”. In *The Production of Space*, Taylor, N. 1998 “Urban Planning Theory since 1945”, pp. 130-154, Crampton, J., 2009, “Cartography: performative, participatory, political”, *Progress in Human Geography*, pp.1-9

Den inlästa litteraturen, föreläsningar och övningsuppgifter diskuteras dessutom utifrån en referensram, där nedanstående aspekter är centrala:

1. Planning/Design as Action
understanding your own intentions and actions, in relation to the social structures we work inside
2. Planning as Societal Development
understanding long term changes, history and forecast
3. Planning as Intervention in the Urban Landscape
landscape concepts in the urban setting, including driving forces of change
4. Planning as a Changing Activity

- understanding contemporary tendencies and approaches
5. Planning as Project
- understanding a momentary situation within wider contexts

I kursen "Landscape Project Studio" LP0567, 30 hp (Uppsala) arbetar studenterna med projekt i den stora skalan. Efter kursen ska studenterna kunna:

- account for different assessment and participatory methods and their connection to corresponding theories
- contribute to the advancement of a complex task in a team assignment
- select suitable methods for describing and assessing different kinds of landscapes
- elaborate large scale landscape projects with large- intermediary- and fine scale aspects
- communicate the project, in different stages of assessing and planning, to people not familiar with the landscape and/or the project issue
- suggest alternative scenarios and solutions for the given assignment

Inledning till den större uppgiften man arbetade med läsåret 2011/12 exemplifierar hur studenterna visar sin förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt genomföra och utvärdera kvalificerade, skapande uppgifter:

The Göta River Large scale Project is designed for student groups of 4 (or 3) on advanced (master) level in landscape architecture, landscape planning, landscape analysis, urban ecology and related backgrounds. The project is based on investigating of the consequences of the highway expansion programme between Gothenburg and Trollhättan. The project should use different concepts such as Habitat-derived framework (SUCAR Citylands) for its regional, local (intermediary) and detail analysis and proposals. The project use an extended range of tools and methods in landscape analysis related to the landscape convention to inventory, interpret and express the values of the chosen landscapes related to the highway construction and human interventions in those landscapes. The projects highlight first of all the big (regional) geographic scale in the analysis and for the project proposal. This scale is also supported by details interpretation on intermediate and fine scales. The projects also encompass future sustainable proposals (visions) related to highway interpretation. Interdisciplinary methods and work in international teams are parts of the project process and case study methodology, collaborative learning and scenario techniques.

Arbetet genomförs såväl individuellt som i grupp. Kraven för de högre betygsnivåerna innefattar att studenterna granskar sina egna och andras projektresultat och metoder i relation till deras vetenskapliga relevans. Kursen stödjer sig på en omfattande litteraturlista, där följande titlar speciellt kan omnämnas: Clark, J. Darlington, J. & Fairclough, G., 2004, "Using Historic Landscape Characterisation", Selman, P., 2006 "Planning at the landscape scale", Chapters 1-5, Swanwick, C. Bingham, L., 2002. "Landscape Character Assessment - How Stakeholders can help" in *Landscape Character Assessment Guidance*, Bengtsson, J. et al, 2003, "Reserves, Resilience and Dynamic Landscapes". *Ambio* Vol.32.

Det självständiga masterarbetet

Under läsåret 2011/12 kunde studenterna välja att i slutet av sin utbildning genomföra sitt självständiga arbete inom ramen för en av de totalt fyra masterkurserna "Självständigt arbete i landskapsarkitektur" EX0504, och "Självständigt arbete i landskapsplanering" EX0507, båda 30 hp (Uppsala) samt "Master Project in Landscape Architecture" EX0545 och Master Project in Landscape Planning" EX0546, båda 30 hp (Alnarp). Det har varit upp till studenterna att själva förlägga sitt arbete inom landskapsarkitektur eller landskapsplanering och att diskutera arbetsuppgift och uppläggning med sin handledare. Den förestående sammanslagningen av ämnena till det mer

övergripande huvudområdet landskapsarkitektur har medfört att de flesta studenter i Uppsala valt att förekomma beslutet och göra sina arbeten inom landskapsarkitektur.

Kursmålen i samtliga kurser medger att studenterna också kan välja mellan att göra en akademisk uppsats eller ett professionsinriktat gestaltnings- eller planeringsprojekt, men det är också möjligt att göra ett konstnärligt utforskande arbete. Arbetenas karaktär är inte sällan ett mellanting mellan dessa olika former och av de totalt 18 utslumpade arbetena kan man konstatera att åtminstone 7 har arbetat med någon form av konstnärlig undersökning, 3-4 är renodlat teoretiska och minst 8 har en mer eller mindre stark anknytning till en gestaltande, planerande eller förvaltande yrkespraktik. Man kan också konstatera att valet av tillämpningsområde varierar ganska starkt och att det har viss anknytning till inom vilka kurser studenterna skaffat sin fördjupning. Till exempel var intresset för att göra historiska arbeten betydligt starkare för några år sedan.

Målet med examensarbetet är att den studerande skall visa förmåga att tillämpa de kunskaper som förvärvats under studietiden genom att självständigt, under en given tidsram, behandla en uppgift och bedömningen har på Alnarp gjorts enligt lärandemålen att studenterna efter genomgången kurs ska kunna:

- *problematisera vald uppgift/ämne och formulera relevanta frågeställningar*
- *söka, sammanställa och använda relevant litteratur och andra källor utifrån vald uppgift/ämne*
- *göra medvetna val av tillvägagångssätt för utforskande av uppgiften/ämnet och motivera dessa val*
- *förhålla sig till teorier, föra en djupgående diskussion och reflektera över resultatet*
- *göra en innehållsmässigt väl bearbetad slutprodukt*
- *göra en språkligt och grafiskt väl bearbetad slutprodukt*
- *konstruera och arbeta inom en tidsplan*
- *i förekommande fall presentera planerings- och gestaltningsförslag av god landskapsarkitektonisk kvalitet*

Motsvarande lärandemål för Uppsalastudenterna har följande lydelse, dvs att efter genomgången kurs skall studenten inom valt problemområde, på vetenskaplig grund, kunna:

- *utifrån tidigare förvärvade kunskaper identifiera, avgränsa och formulera ett problem*
- *självständigt planera och genomföra ett projekt*
- *självständigt söka, värdera, kritiskt tolka och sammanställa relevant information*
- *skriftligt redovisa resultat och slutsatser*
- *muntligt redovisa och diskutera resultat och slutsatser*
- *göra en utförlig sammanfattning av sitt arbete på engelska, eller i de fall arbetet skrivs på engelska göra en utförlig sammanfattning på svenska*
- *ge konstruktiv kritik till andra studenters självständiga arbeten*

Kravet att konstruktivt opponera på annan students arbete har i praktiken även funnits i Alnarp och är numera också inskrivet i en ny generations betygskriterier, vilka nyligen har utarbetats för att ge bättre underlag för lärarnas helhetsbedömning.

VÄRDERING AV MÅLUPPFYLLELSE

Examensmålet uppfylls genom att studenterna visar förmåga att för sin diskussion och sitt sökande efter nya metoder ta *utgångspunkt i såväl samtida debatterande vetenskaplig litteratur som i en historisk förståelse av planerings- och gestaltningsteoriernas utveckling*. För att uppnå sina kursmål visar de genom sina projekt och sitt masterarbete att de *självständigt kan både genomföra nya projekt och utvärdera befintliga situationer inom landskapsarkitekturens givna ramar*.

Del 1

Examensmål 9

För landskapsarkitektexamen ska studenten visa förmåga till lagarbete och samverkan i grupper med olika sammansättning

REDOVISNING OCH ANALYS

De flesta projekt har grupparbete som inslag i större eller mindre omfattning. I "Projekt 3 – Stora landskap", LK0140, 15 hp (Alnarp) genomförs nästa hela projektarbetet i gruppform. Alla grupper lämnar varje vecka in en veckorefleksion. Som komplement till denna producerar varje student en individuell processbok, där man noterar vad som sker under kursens gång och reflekterar över den egna och gruppens process genom projektet, där speciell vikt ska läggas vid reflektioner kring hur man blir kreativ och effektiv som grupp. "Projekt 2 – boplatsen", LK0080, 20 hp (Alnarp) har ett första inventerings- och analyssteg, som genomförs i grupp, varefter det påföljande arbetet med koncept och förslag sker individuellt. I kursen "Stadsutveckling", LP0545, 15 hp (Uppsala) ska varje grupp på ett liknande sätt redovisa sitt idéförslag antingen i en friare form - "vision" - eller i form av ett mer verklighetsnära "program" som grund för ett tänkt detaljplaneprojekt – i kartor, illustrationer och i en kort, beskrivande text. Grupperna kommenterar varandras förslag (enskild uppgift) samt reflekterar över sina egna, innan förslagen slutbearbetas och presenteras muntligt.

I "Formlära - fortsättningskurs", LK0125, 6 hp (Uppsala) är ett av kunskapsmålen att *kunna genomföra en fri gestaltungsuppgift i grupp*. Studenterna, som är 50-60 st, delas in i ca 10 grupper och ombeds att fundera på en rubrik på sitt arbete, t ex "förvånande enkelt" eller "ett oväntat möte". Varje person i gruppen ska associera i ord och skissa på dessa rubriker och ta med det in i gruppen som nu ska göra gemensam bedömning av vilken/vilka idéer som är mest intressant att arbeta vidare med. Efter diskussioner mellan studenter och lärare väljer studenterna vilket typprojekt de vill arbeta vidare med och bildar därmed ny grupp. Därefter skissar, bygger och presenterar de sitt individuella projekt för de övriga. Syftet med den här inledningen är att få studenterna att diskutera och reflektera över "goda idéer" i jämförelse med "min" idé. Som en del i arbetet ska studenterna också skapa gruppens arbetsregler i form av formalia, som tider, mötesordning, anteckningar, hänsyn etc.

Som tidigare nämnts har studio- och projektkurserna en nära samverkan med samhället, dels genom att praktiserande landskapsarkitekter deltar i handledningen på ritsal och att de tjänstemän och politiker, som är direkt berörda av ett projekt, som regel deltar i uppstart och slutkritik av projektet. Här får studenterna tillfälle att argumentera, lyssna och bemöta synpunkter direkt från praktiken. För att vidmakthålla intresse från kommuner och andra avnämare byter lärarna kontinuerligt projektområden. Liknande dialog med praktiken förekommer självklart också i de arbetsförlagda praktikperioder, som är obligatoriska inslag i utbildningen, och där studenterna måste visa förmåga till samverkan i projektgrupper.

Ett annat exempel är den samverkan som vid ett flertal tillfällen sker mellan landskapsarkitekt- och landskapsingenjörstudenter i Alnarp, främst inom de kurser som har förvaltningsinriktning. I den veckolånga övning som båda studentgrupperna genomför i årskurs 2, i ett kommunalägt, kurortslandskap på Karön i Blekinge, arbetar dessa studentkategorier intimt tillsammans med kreativa övningar i praktisk landskapsvård. De olika arbetslagen får här även träning i att under hela övningen arbeta tillsammans med kommunanställda parkarbetare och i dialog med en aktiv villaförening. Vid

slutpresentationen deltar politiker och tjänstemän från kommunen och kulturvårdsansvarig från länsstyrelsen.

VÄRDERING AV MÅLUPPFYLLELSE

Studenterna har varje läsår ett flertal tillfällen att träna sin *förmåga till lagarbete och samverkan i grupper med olika sammansättning* och vi anser att de genom hela utbildningen visar att de uppfyller detta examensmål. För att variera dessa gruppuppgifter tillämpas olika pedagogiska metoder, av vilka några exempel presenterats ovan.

Del 2

LÄRARKOMPETENS OCH LÄRARKAPACITET

De institutioner som huvudsakligen undervisar inom landskapsarkitektprogrammen är i Uppsala institutionen för stad och land, institutionen för mark och miljö, institutionen för energi och teknik samt institutionen för ekologi. I Alnarp är det området för landskapsarkitektur, området för landskapsutveckling samt området för arbetsvetenskap, ekonomi och miljöpsykologi. Lärarna har sin bakgrund som forskare och/eller praktiker med olika specialiteter inom huvudområdet, eller i olika ämnesområden, och bidrar med sina olika kompetenser till att ge de ämnesspecifika grunderna såväl som fördjupningen. Ett antal lärare är anställd på deltid och har en parallell karriär i branschen.

Pedagogisk kompetens och utveckling

Majoriteten av de anställda lärarna har gått en pedagogisk grundkurs som SLU ger och samtliga examinatorer har gått SLU:s kurs i betygssättning. Ett krav som infördes av SLU:s ledning i samband med att de flergradiga betygen infördes läsåret 2008/09. På grundnivå ska examinator ha minst magisterexamen inom relevant område eller yrkesexamen på avancerad nivå inom relevant område. På avancerad nivå är kompetenskravet doktorsexamen eller motsvarande konstnärlig/yrkesmässig kompetens.

Antal helårsstudenter

Redovisa antal helårsstudenter i den aktuella utbildningen. Redovisningsperioden ska överensstämma med den period som har valts för redovisning av lärarkompetens och lärarkapacitet.

Antal helårsstudenter i aktuell utbildning

	Antal
Helårsstudenter	472,5

Del 2

Studenternas förutsättningar

SLU har inget att framföra under denna punkt.

Del 3

Andra förhållanden

Olika antagningskrav

De två utbildningsorterna Alnarp respektive Uppsala har en uppläggning som till stora delar överensstämmer. Den mest avgörande skillnaden är behörighetskraven till utbildningen, där utbildningen i Alnarp kräver samhällsvetenskap och naturkunskap, medan utbildningen i Uppsala kräver biologi, kemi och fysik. De grundläggande kurserna i Uppsala ställer högre krav på kunskap i naturvetenskapliga ämnen från gymnasienivå.

Färdighetstränande moment

För landskapsarkitektexamen är kravet att minst 50 procent, dvs 150 hp av totalt 300 hp, ska utgöras av så kallade färdighetstränande moment inom gestaltning, planering eller förvaltning / management. Av de 180 hp som läses på grundnivå utgörs 120 hp av så kallade färdighetstränande moment inom kurser som också är dubbelklassade i landskapsarkitektur/landscapsplanering. Projektinslag, som förekommer i mer faktabaserade kurser räknas inte in i de färdighetstränande momenten. Eftersom det för examen krävs 150 hp färdighetstränande moment återstår det för studenten att läsa ytterligare 30 hp färdighetstränande moment i kurser på avancerad nivå. På Alnarp finns dessa moment fördelade på fyra kurser på vardera 15 hp och av vilka två är klassade i enbart i landskapsplanering och två i enbart landskapsarkitektur. I Uppsala är de färdighetstränande momenten fördelade som delar inom totalt åtta kurser, vilka alla är dubbelklassade i landskapsarkitektur/landscapsplanering.

Det självständiga arbetet

Det självständiga arbetet på avancerad nivå genomförs i form av en kurs, omfattande 30 hp under det sista studieåret. Kursen utgör en ram för genomförandet av de självständiga arbetena och avslutas med speciella examinationsdagar enligt ett program med parallella sessioner, där varje arbete presenteras och diskuteras under en timme. Studenterna ska utöver sin egen presentation även opponera på en medstudents arbete. Studenten väljer tema för sitt arbete och utformar i samråd med sin handledare ett program, som dels ska fungera som arbetsplan för genomförandet och dels som grund för examinationen av det färdiga arbetet. Som regel genomförs arbetena individuellt, men det förekommer också gemensamma arbeten, huvudsakligen när arbete är inriktat på att utarbeta ett bidrag till en arkitektävling eller utformat som en Minor Field Study eller annat projekt i utvecklingsländer.

På båda utbildningsorterna kan studenten välja mellan att göra ett gestaltnings-/planeringsprojekt eller en akademisk uppsats och även mellanting mellan dessa former förekommer. Examinationen i Alnarp genomförs av en huvudexaminator och en biträdande examinator, vilka båda ska ha erhållit doktorsexamen. Även i Uppsala är det krav att examinator ska vara disputerad, men istället för biträdande examinator är det en yrkesverksam person, som inbjuds att opponera på arbetet.

Internationellt

I de flesta studio-/projektkurser erbjuds studenterna exkursioner till närbelägna objekt. Under 2011/12 anordnade båda studieorterna ett antal längre studieresor till exempelvis Tyskland och Schweiz.

Det totala antalet programstudenter som under läsåret 2011/12 gjorde utbytesstudier i annat land är 23 stycken under en sammanlagd tid av 26 terminer fördelat på 12 olika universitet. Med i den statistiken finns inte de som gjort Minor Field Study i ett utvecklingsland eller de som gjort praktikkurs

utomlands. Antalet utländska studenter som läst kurser i inom landskapsarkitekturprogrammet vid SLU är 34 stycken från 20 olika universitet och med en uppehållstid på totalt 42 terminer.

Programutvärderingar

I samband med att studenterna tar ut sin examen fyller de också i en programutvärdering med 17 olika frågor. Två av dessa frågor som i hög grad kan relateras till denna självvärdering är följande:

En sammanställning för Alnarp visar följande resultat, där skalan är 1 = dålig till 5 = mycket bra:

Helhetsintryck av utbildningen (medeltal)

2007	2008	2009	2010	2011
25 st	40 st	38 st	25 st	42 st
3,8	4,0	3,8	4,0	4,0

Är utbildningsmålet uppfyllt? (medeltal)

2007	2008	2009	2010	2011
25 st	40 st	38 st	25 st	42 st
4,0	4,2	4,1	4,3	4,2

Resultatet för utbildningen i Uppsala är ungefär likadant och sammanställningen för de hittills inkomna resultaten för 2012 är 4,0 för ”helhetsintryck” och 4,3 för ”måluppfyllelse”.

Yrkesexamen och arbetslivet

Utbildningen till landskapsarkitekt och dess examen har en stark ställning på arbetsmarknaden. Enligt Sveriges Arkitekter råder i stort sett ingen arbetslöshet. Kombinationen av att ha ett vetenskapligt, konstnärligt och landskapligt systemperspektiv på samhällsbyggandet, tillsammans med förmågan att utreda och gestalta är en efterfrågad kompetens. Det är också en bidragande orsak till att det för vissa studenter tar lång tid att färdigställa examensarbetet och ta ut examen. De får jobb, se till exempel HSVs rapport 2010:19 R ”Etableringen på arbetsmarknaden – examinerade läsåret 2006/07”, som visar att andel av examinerade läsåret 2006/07 som var etablerade på arbetsmarknaden 2008 var 98% för landskapsarkitekter vilket var bäst av alla yrkesutbildningar i Sverige. Utbildningen har på 20 år vuxit från att ta in 30 studenter i hela landet till att ta in 60 studenter både i Alnarp och Uppsala och det verkar som efterfrågan på vår kompetens ökar i minst samma takt.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

LÄRARKOMPETENS OCH LÄRARKAPACITET/UPPSALA								
Eventuella generella kommentarer								
Akademisk titel/ akademisk examen (professor, docent, doktor, licentiat, master, magister)	Anställningens inriktning	Professions- kompetens	Anställ- ningens omfattning vid lärosätet (% av heltid)	Undervis- ning grundnivå (kandidat) inom huvudom- rådet (% av heltid)	Undervisning avancerad nivå (magister och/eller master) inom huvud- området (% av heltid)	Tid för forskning vid lärosätet (% av heltid)	Namn	Kommentar
Professor/adj.	Gestaltning; projektering	Landskaps- arkitekt	25	0	25	0	Thorbjörn Andersson	
Professor	Uthållig samhälls- byggnad		100	0	10	60	Per Berg	
Docent/lektor	Stads- utveckling	Landskaps- arkitekt	100	0	20	80	Ulla Berglund	
Doktorand	Landskaps- analys	Landskaps- arkitekt	100	0	20	80	Andrew Butler	
Doktorand	Stads- utveckling	Arkitekt	100	0	10	90	Camilo Calderon	
Lektor	Formlära	Arkitekt	100	60	25	15	Ylva Dahlman	
Adjunkt /doktorand	Växtmaterial	Landskaps- arkitekt	100	5	0	95	Roger Elg	

Docent/lektor	Växtfysiologi		100	50	20	30	Tom Ericsson	
Lektor	Markkemi		100	40	20	40	Jan Eriksson	
Adjunkt	Landskaps- analys,	Landskaps- arkitekt	100	90	10	0	Malin Eriksson	
Lektor	Gestaltning; projektering	Landskaps- arkitekt	100	20	25	15	Tomas Eriksson	40% program- studierektor
Adjunkt	Boende- sociologi		100	25	25	0	Tuula Eriksson	50% avdelningschef
Forskarassistent	Fysisk planering		100	0	10	90	Madeleine Granvik	
Adjunkt	Gestaltning; projektering	Landskaps- arkitekt	100	100	0	0	Maria Hedberg	
Forskarassistent	Teori och metod	Landskaps- arkitekt	100	0	5	95	Per Hedfors	
Doktorand	Historia	Landskaps- arkitekt	100	90	10	0	Viveka Hoff	
Professor	Gestaltning Planering	Landskaps- arkitekt	100	0	40	60	Maria Ignatieva	
Professor	Teori & metod	Arkitekt	100	5	20	60	Rolf Johansson	
Forskare	Ekologi		100	10	0	90	Victor Johansson	
Lektor	Växtmaterial	Landskaps- arkitekt	50	20	10	0	Tomas Lagerström	
Adjunkt	Gestaltning; projektering	Landskaps- arkitekt	25	25	0	0	Anna Lundvall	

Lektor	Gestaltning västmaterial	Landskaps- arkitekt	100	25	40	15	Ulla Myhr	20% studierektor forskarskola
Gästlärare	Gestaltning; projektering	Landskaps- arkitekt	50	40	10	0	Hildegun Nilsson Varhelyi	
Adjunkt/doktorand	Planering	Landskaps- arkitekt	100	5	0	95	Kerstin Nordin	
Adjunkt	Projektering	Landskaps- arkitekt	25	15	10	0	Åke Nordkvist	
Lektor	Gestaltning; projektering	Landskaps- arkitekt	100	60	25	15	Susan Paget	
Adjunkt	Gestaltning; projektering	Landskaps- arkitekt	100	100	0	0	Marina Queiroz	
Lektor	Gestaltning; projektering	Landskaps- arkitekt	100	60	25	15	Sofia Sandqvist	
Adjunkt	Gestaltning; projektering	Landskaps- arkitekt	80	80	0	0	Bruno Santesson	
Forskare	Stads- utveckling	Arkitekt	10	5	5	0	Lena Steffner	
Docent/forskare	Ekologi		100	35	15	50	Joachim Strengbom	
Docent/forskare	Biometri, geoinformatik		100	0	10	50	Tomas Thierfelder	
Professor	Botanik och naturvård		100	20	15	65	Göran Thor	
Docent/lektor	Ekologi botanik		100	60	20	20	Peter Torstensson	
Forskare	Ekologi		100	10	0	90	Camilla Winqvist	

Lektor	Gestaltning planering	Landskapsarkitekt	100	60	25	15	Petter Åkerblom	
Bitr. forskare	Planering; miljöbedömningar	Landskapsarkitekt	100	10	20	70	Ann Åkerskog	

LÄRARKOMPETENS OCH LÄRARKAPACITET/ALNARP

Landskapsarkitektur och landskapsplanering, kandidat-, magister- och master-nivå

Akademisk titel/ akademisk examen (professor, docent, doktor, licentiat, master, magister)	Anställningens inriktning	Professionskompetens	Anställningens omfattning vid lärosätet (% av heltid)	Undervisning grundnivå (kandidat) inom huvudområdet (% av heltid)	Undervisning avancerad nivå (magister och/eller master) inom huvudområdet (% av heltid)	Tid för forskning vid lärosätet (% av heltid)	Namn	Kommentar
Forskningsassistent, Fil Dr	Historia	Konstvetare	100	30	0	70	Åsa Klintborg Ahlklo	
Forskningsassistent	Landskapsanalys	Jägmästare	100	30	20		Lars GB Andersson	
Doktorand	Gestaltning, äldre- och vård-miljöer	Landskapsarkitekt	100	25	25	50	Anna Bengtsson	
Adjunkt	Projektering	Landskapsingenjör	100	50			Åsa Bensch	Institutionsgrundutbildningsansvarig

Professor	Projektering; Gestaltning	Landskaps- arkitekt	80	72	8	0	Ann Bergsjö	
Professor	Naturgeografi		100	0	20	80	Kristina Blenow	
Forskarassistent Docent	Vegetations- byggnad	Landskaps- arkitekt	100		30	70	Anders Busse Nielsen	
Adjunkt	Formlära	Konstnär	50	45	5	0	Peter Dacke	
Lektor	Hållbar stad; planering	Landskaps- arkitekt	100	5	20	75	Tim Delshammar	
Professor	Gestaltning	Landskaps- arkitekt	100	20	20	60	Lisa Diedrich	
Adjunkt	Gestaltning; projektering	Landskaps- arkitekt	100	10	20	0	Peter Eklund	Institutionsgrundut bildningsansvarig
Forskare	Gröna tak		100	5			Tobias Emilsson	
Lektor	Gröna väggar		100	15		85	Ann-Mari Fransson	
Professor	Hälsa och utemiljö	Landskaps- arkitekt	100	0	10	90	Patrik Grahn	
Lektor	Vegetations- byggnad	Landskaps- arkitekt	100	25	25	50	Allan Gunnarsson	
Lektor	Gestaltning	Landskaps- arkitekt	100	40	40	20	Eva Gustavsson	
Adjunkt	Marklära	Agronom	100	100			Eva-Lou Gustavsson	
Professor	Vegetations- byggnad	Landskaps- arkitekt	100	10	10	80	Roland Gustavsson	

Forskare	Ekologi, miljöpsykologi		100	0	20	10	Mats Gyllin	20 % institutions- grundutbildnings- ansvarig; 50% program- studierektor
Forsknings- ledare	Ängs- vegetation		100	10	10	80	Mårten Hammer	
Professor	Landskapsarki- tekturens miljöpsykologi	Landskaps- arkitekt	100	0	50	50	Caroline Hägerhäll	
Lektor	Förvaltning	Landskaps- arkitekt	100	55	25	40	Märit Jansson	
Lektor	Historia	Landskaps- arkitekt	100	30	0		Anna Jakobsson	50% program- studierektor
Professor	Natursten; Materiallära	Bergsingenjör	25	25			Kurt Johansson	
Lektor	Planering	Landskaps- arkitekt	100	70	5	25	Eva Kristensson	
Lektor	Landskaps- management; Ekonomi	VA-ingenjör	100	20		30	Anders Kristoffersson	
Lektor	Gestaltning	Landskaps- arkitekt	100	50	20	30	Maria Kylin	
MSc	Växtskydd		35	32		3	Elisabeth Kärnestam	
Adjunkt, Agr Dr	Planering	Landskaps- arkitekt	100	5	20		Anders Larsson	Prefekt
Adjunkt, Agr. Dr	Planering gestaltning	Landskaps- arkitekt	100	20	60	20	Marie Larsson	

Sjukgymnast			60	10	10	0	Lillian Lavesson	
Professor	Sociologi		100	0	10	90	Mats Lieberg	
Lektor	Planering	Landskaps-arkitekt	100	5	55	40	Gunilla Lindholm	
Forskare	Vegetations- byggnad; Växtmaterial	Trädgårds- tekniker	100	70		30	Kenneth Lorentzon	
Adjunkt	Planering; gestaltning	Landskaps- arkitekt	100	45	5	0	Karl Lövrje	50% Vicedekan Grundutbildning
Dr.	Växtfysiologi		100	20		20	Salla Marttila	50 % program- studierektor
Doktorand	Planering	Landskaps- arkitekt	100		30	70	Helena Mellqvist	
Forskarassistent	Utemiljöer för barn	Beteendevetare	100	0	10	90	Fredrika Mårtensson	
Forsknings- assistent, Fil Dr	Planering	Arkeolog	100	10	15	75	Jenny Nord	
Docent, forskare	Planering	Landskaps- arkitekt	100	5	20	75	Åsa Ode Sang	
Professor	Planering	Kulturgeograf	100	0	10	90	Kenneth Olwig	
Adjunkt	Formlära	Konstnär	70	65	5	0	Juan Carlos Peirone	
Adjunkt	Planering	Landskaps- arkitekt	100	5	30	65	Anna Peterson	
Docent, forskare	Planering	Landskaps- arkitekt	100	0	5		Mattias Qviström	Forskarutbildnings- studierektor

Adjunkt, Agr. lic.	Växtbäddar	Landskaps- arkitekt	100	30	50	20	Kaj Rolf	
Agr.Dr	Växtskydd	Hortonom	100	40			Boel Sandskär	50 % utbildnings- handläggare
Professor	Planering	Landskaps- arkitekt	100	0	25	75	Ingrid Sarlöv Herlin	
Adjunkt	Gestaltning	Landskaps- arkitekt	100	100			Jaana Sippola – Westerlund	
Adjunkt, Agr. Dr	Stadsträd	Landskaps ingenjör	100	40	30	25	Henrik Sjöman	
Professor	Planering	Landskaps- arkitekt	100	10	35	55	Erik Skärbäck	
Projektledare	Växtbäddar	Landskaps- ingenjör	10	5		5	Örjan Stål	
Adjunkt	Gestaltning	Landskaps- arkitekt	80	50	30	0	Jitka Svensson	
Adjunkt	Gestaltning, Växtmaterial	Landskaps- arkitekt	100	70	30		Karin Svensson	
Adjunkt	Gestaltning Växtmaterial	Trädgårds- arkitekt	80	80			Petra Thorpert	
Adjunkt, Agr. lic	Gestaltning projektering	Landskaps- arkitekt	100	25	25	0	Anders Westin	
Professor	Gestaltning	Landskaps- arkitekt	100	0	25	75	Carola Wingren	
Doktorand	Vegetations- byggnad	Landskaps- arkitekt	100	10	10	80	Björn Wiström	
Forsknings- assistent, doktorand	Stadsträd	Hortonom	100	20		80	Annika Wuolo	

Adjunkt	Projektering	Landskaps- arkitekt	100	100			Lisa Wård	
Adjunkt	Växtmaterial	Landskaps- ingenjör	100	100			Cecilia Öxell	

Dessutom används återkommande ett flertalet forskarstuderande och externa lärare från kommun och näringsliv i undervis